

Vastikkeiden aika - kapitalistinen tuotanto-aika

Sodan aikana on paljon puhuttu erilaisten ravintoaineitten vastikkeita, joita kaikkia on kehoitettu käyttämään niiden ravintoaineitten tilalla mitä on voitu helpoimmin kulettaa sodanalaisiin maihin; nim. sellaisten ravintoaineitten tilalle, joihin sisältyy suurin määrä ravintoa pienempään alaan.

Tämä ei suinkaan ollut ensikerta, kun ihmiset joutuivat käyttämään ravintovastikkeita tässä maassa. Ero on vaan siinä, että nyt kun heitä tietensä pyydettiin sitä tekemään, oli hyvin moni siitä nyrpeissänsä.

Enemmistö tämän maan väestöstä on syönyt ravintovastikkeita nurisematta siitä saakka kun ravintoaineita on alettu myydä tehdastuotteina. — Mutta nämä vastikkeet on myyty usein — ei vastikkeina, vaan täysiarvoisen ravinnon nimellä, ja siksi eivät ostajat ole nurisseet, eivätkä sellaista tavaraa vastaan nurisevieläkään. He luottavat enemmän liikevoittoja kokoovien tehtailloitten kuin hallituksen huolenpitoon ravintonsa kelpaavuuteen katsoen.

Muutamia vuosia jälkeen sisällissodan jutteli kaksi kauppatuotantokustajaa keskenään siitä miten ravintovastikkeilla voittoa tehdään. Lainaamme sen tähän S. L. Clemens'in (Mark Twain) teoksesta "Elämä Mississippillä".

Puhuttaissa tehdastuotteista tuo mieleeni keskustelun, jonka kuulin — sain syrjästä kuulla — Cincinnati-laivalla. Heräsin rauhattomasta unesta, puheen humina korvissani. Kuuntelin — kaksi miestä keskusteli, nähtävästi tulvasta. Katsoin läpi avoimen ikkunan. Kaksi miestä istui syömässä myöhäistä aamiaista, ei ketään muita ympärillä. He päättivät keskustelun tulvasta muutamilla sanoilla — he olivat käyttäneet sitä vaan jonkinlaisena esittelyinä, eli tutustumisvälineenä — sitten puhe kääntyi liikeasioihin. Pian kävi selväksi, että he olivat kauppatuotantokustajia — toinen ollen Cincinnatiasta, toinen New Orleansista. Reippaita miehiä, nopealiikkeisiä ja -puheisia; dollari heidän jumlansa ja sen hankkiminen heidän uskontonsa.

"Mitä tähän aineeseen tulee," sanoi Cincinnati, pistäen veitsensä keinokeinoiseen vohiin ja ojentaen sen kärjessä viipaleen sitä vastapäätä istuvalle. "Tämä on meidän tehtaasta; katso sitä, haista, maista. Pane se minkä kokeen läpi haluat. Älä pidä kiirettä; tutki se tarkoin. Kas niin — no mitä sanot? Voita, eikös olekin? Eipä jukoliste olekaan! — se on oleomargarinia! Yes, sir! Sitä se on — oleomargarinia. Sitä ei voi erottaa voista. Jumalauta, sitä ei edes expertti voi sanoa muuksi kuin voiksi. Se on meidän tehtaasta. Lähes kaikki laivat lännellä ostavat sitä meiltä; ne tuskin käyttävät paunaakaan voita. Me marssimme eteenpäin — paremmin sanoen, me lennämme eteenpäin. Me tulemme valtaamaan koko kaupan. Yes, ja hotelli-kaupan myöskin. Tulet näkemään sen päivän, ja se ei ole kaukana, jolloin et voi löytää edes unssia voita itsesi siunaamiseksi, ainoassakaan hotellissa Mississippin ja Ohio-jokien laaksossa, lukuunottamatta suurimpia kaupunkeja. Me tuotamme nyt oleomargarinia

tuhansia tonneja. Ja me voimme myydä sitä niin hävyttömän halvalla, että koko maakunnan täytyy sitä ostaa — ei voi välttää sitä, näethän. Voi ei kykene kilpailemaan. Voilla on ollut aikansa — ja tästä lähtien voin täytyä väistyä. Margariinissa on enemmän rahaa kuin — well, sinä et voi edes uneksiakaan miten suurenmoisen liike meillä on. Olen pyssähtynyt jokaisessa kaupungissa Cincinnatiasta Natcheziin — ja olen lähettänyt suuria tilauksia kotiin jokaisesta paikasta."

Ja niin edespäin jatkui puhetta kymmenen minuuttia pitemmästi yhtä innostuneessa äänilajissa. Sitten New Orleans otti puheenvuoron:

"Yes, se on ensiluokan jäljennöstä, se on varma; mutta se ei ole ainoa keinotekoinen tavara, joka on ensiluokkaista. Esimerkiksi, nyt tehdään oliiviöljyä puuvillasiemenöljystä, niin hyvää, että sitä ei voi erottaa oikeasta oliiviöljystä."

"Yes, se on totta," myönsi Cincinnati, "ja se oli tuottava liike jonkun aikaa. Ne lähettivät sitä Euroopan ja toivat sitä takaisin Ranskasta ja Italiasta varustettuna Yhdysvaltain tulliviraston leimalla, joka takasi sen olevan puhdasta ainetta, ja se oli rahaa tuottava liike, mutta Ranska ja Italia rikkoivat tämän "keimin" — sehän oli aivan luonnollista. Asettivat niin korkean tullen, että puuvilla-oliiviöljy ei sitä kestänyt, joten se peli täytyi lopettaa."

"Oh, vai lopettivat ne? Odota-pas tässä vähän aikaa."

Hän meni hyttiinsä ja palasi tuoden kaksi pitkää pulloa, otti korikit auki ja sanoi:

"Kas nyt, haista, maista, tarkasta pullot, tutki leimat. Toinen niistä on Europasta, toinen kotimaista. Toinen on europalaista oliiviöljyä, toinen amerikkalaista puuvillasiemen-oliiviöljyä. Voitko erottaa niitä toisistaan? Etpä tietenkään. Kukaan ei voi tuntea niitä erilleen. Ne jotka haulavat sen vaivan nähdä, voivat lähettää öljynsä Euroopan ja sieltä takaisin, mutta meidän firma tietää konstin joka on kuusi kertaa edellisen arvoinen. Me valmistamme koko höskän alusta loppuun tehtaassamme New Orleansissa: leimat, pullot, öljyn, kaikki. No, ei sentään leimoja, niitä olemme ostaneet ulkomailta — saamme niitä halvalla sieltä. Näetkös, on olemassa vain pienenon pi-sara hajua, eli makua, eli mitä-hän lieneekin galoonassa puuvillasiemenöljyä — kun sen voi siitä erottaa niin silloin voi siitä valmistaa minkälaista öljyä tahansa, eikä kukaan voi erottaa keinotekoisista oikeasta tavarasta. Well, me tiedämme miten tuo haitallinen maku siitä erotetaan — meidän firmamme on ainoa, joka sen tietää. Ja me valmistamme oliiviöljyä, joka on kerrassaan taiteellista, mahdotonta erottaa oikeasta. Meidän liikeemme käy myöskin kuin sijmaa — kuten voisinkin tilauskirjastani tämänkin matkan tuloksista todistaa. Mahdollisesti te pian tulette panemaan voin jokaisen leivälle, mutta me tulemme sekoittamaan puuvillasiemenöljyllä heidän salaattinsa Mexican lähdestä Canadaan saakka, se on aivan varma asia."

Cincinnatiin kasvat loistivat syvintä ihailua. Nämä kaksi lujasta vaihtoivat liikekorttejaan ja nousivat pöydästä. Kun he

LASTEN HENKI- NEN KOHTALO

Niin kauan kuin sos.-dem. liikkeen taholta ei ole voitu vaikuttaa lasten kasvatukseen yhteiskunnallisessa merkityksessä, ovat lapset saaneet jäädä sen hengenravinnon nojaan, mitä meidän harrastuksillemme kylmäkiskoinen tai vihamielinen-vallassaoleva luokka on heille tahtonut tarjota.

Lasten henkinen kasvattaminen, heidän mailmankatsomuksensa pohjan perustaminen ei ole niinkään pienimerkityksellinen asia kuin ehkä on totuttu pitämään. Tosin kyllä luotamme lasten kehittyvään järkeen, että se, heidän varttuessaan täysi-ikäisiksi, on oleva määrääjänä totuuden ja valheen, oikeuden ja vääryyden toisistaan erottamisessa. Mutta silti se ei muuta asiaa eikä puolusta menettelyä perustaa lasten henkistä elämää pohjalle, minkä he ovat arvostelukykyisiksi kehittyttyään pakotetut purkamaan.

Lasten opettaminen ja heidän varhaisimman sielunkehitykseen vaikuttaminen on tietenkin äärettömän arkaluontoinen asia. Kukaan kasvattaja ei joskus vastoin tahtoaan joutuisi ihmistainten herkkää sielua ymmärtämättä, tätä loukkaamaan, ja sen taipumuksia mielivaltaisesti joittenkin määrättyjen tarkutusperien suuntaan kaavottamaan? Ainahan esim. täytyy opettaa siveysoppia, mikä kuitenkin perustuu vain kulloinkin vallitseviin yhteiskuntamuotoihin, mitkä taas eivät ole iäti pysyviä, enempää kuin käsitteet ihanteistakaan. Siis jo niin tärkeässä aineessa kuin siveysoppi on, on vaikea osata oikein lapsensielun altaaseen luonnonomaisuuteen.

Aikaisimmat käsitteensä saavat lapset, paitsi perinnöllisyydestä, siitä, missä hengessä heitä kasvatetaan. Kasvattajat ovat, lukuunottamatta heidän yksityisiä mielipiteitään, riippuvaisia kulloinkin yhteiskuntaa vallitsevasta hengestä. Luonnonomaisimmin oikeutetut kasvatusshengen määrääjät, lasten omat vanhemmat, ovat useinkin saaneet vain sivusta katsoa, kun vallasluokka suorastaan harrastaa lasten vierottamista pois vanhempiensa sosiaalidemokratiasesta mailmankatsomuksesta, mikä lapsille kuuluisi, joskaan ei vielä tietoisesti, niin ainakin vaistomaisesti.

Porvarillinen luokkavalta ei ole häikäillyt lasten mielten muokkaamiseksi ihannoita niinkin raakoja ilmiöitä kuin ovat sodat.

Puhumattakaan järjestelmällisistä sotahistoriain ihannoimisista kansojen elämästä kerrottaessa, on se partioliikeen muodossa vetänyt asian suoraan lasten keskuuteen, jolloin ulkonaisen reippauden ja kunnokkuuden nimessä säilytetään mielissä mitä turmiollisin sotaihanne. Eikä tämä kohtalo ole ollut edes yksin partiolapsien, joiden vanhempien tahto niin sallii, vaan, kuten esim. Helsingissä nyt tänä keväänä, valkosen vallan suurparaati-juhlissa saimme nähdä, oli varhaisin kansakoulunurisorokin marssinut mukana. Tällainen on jo miltei järkyttävää kun tietää, kuinka monen isä, veli tai sisko

olivat poistumassa kysyi Cincinnati:

"Mutta täytyyhän teillä olla tulliviraston leima, eikös? Miten te sen asian laitate?"

En kuullut vastausta kyllin selvästi.

oli saanut surmansa näiltä voittajilta, joiden voiton muistoa siten nuo pienet, viattomat lapset sinivalkokolpuihin olivat tuodut hurraamaan.

Näin ollen on nykyoloissamme taas mitä tarpeellisinta sos.-dem. järjestönuortenkin toimintä, joka nyt näyttää olevan uudestaan heräämässä. Se ei merkitse sotaisista ihannetta, vaan valistavaa lasten pelastamista siitä kohtalosta, mihin sotilastie olisi sen mukanaan vetävä. Lasten kehityksellehän ei riittäisi yksin koulun penkki, vaikka opetus toimitettaisiin valistuneemmaksi hengessä. Reippauden ja kunnokkuuden ihailu on nuoren lapsensielun kaunis ominaisuus, joka vaatii käytännössä kilvottelua. Kun partiolike, sisältäessään sodan ihannoimisen, perustuu taantuvaan kehitykseen, tarkoittaa sos.-dem. järjestönuorten toimintä ihmisen lapsuuden kehitystä sellaisille perusteille, joita jatkuvaan edistykseen tiellä ei tarvitse erheellisinä pois purkaa. Näin järjestetyssä lasten elämässä turvataan heidän henkinen edistyksensä ja vapautensa vanhoillisen mailmankatsomuksen painostamasta diktatuurista, ja niin voimme toivoa siitä kehittyvän valistunutta, järjestynyttä sos.-dem. nuorisojoukkoa.

Sanelma Oikotie.

PORSASMORAALIA

Emma oli nuori, kaunis, verevä ja rakastunut. Ja se, jota hän rakasti, rakasti vastaan. Mutta sitten tapahtui, että mies nukahiti hetkiseksi ketjussa vartiopaidallaan ja sai maksaa tekonsa hengellään. Ja Emma synnytti jonkun ajan kuluttua pojan ja joutui häpeään. Täyteen syntiä. Jumalan sekä ihmisten rankaisemaksi. Eivätkä ihmiset nähtävästi luottaneet jumalan rangaitukseen, eivätkä pitäneet sitä riittävänä, vaan tahtoivat rangaista itse. Siten Emma karkotettiin kaikista paikoista. Suruissaan ja epätoivoissaan, kunnjallisten ihmisten vainoamana ja ahdistamana hän haraili milloin missäkin. Hänellä oli epä-rälapsi, hän oli saastainen olen-to. Ja kunnialliset naiset, jotka viettivät lemмен orgioita avio-vuoteissaan, osottivat Emmaa somnellaan ylenkatseellisesti ja inhoten.

Emma vajosi prostitutioksiin. Ja ajaksi hänet unohti moraalinen maailma, sentähden että tämän moraalisen mailman lapset nauttivat hänen kustannuksellaan. Mutta eräänä öäivänä tapahtui, että hänen poikansa, jolle hän säästi rahoja ja jota hän koulutti, tuli iätkien kotiin. Äiti halusi lohduttaa. Mutta poika sysäsi hänet luotaan sanoilla:

"Äiti, sinä olet portto!"

Vuosi sen jälkeen Emman ruumis löydettiin merestä. Ja moraaliset mailman puheturvet, sanomalehdet, pitivät siveyspuheita, jotka syöpyivät Emman pojan mieleen. Poika kasvoi mieheksi eikä unohtanut... Miksi hänestäkin tuli moraaliton — kaikista huolimatta? Siitä pitivät huolta moraalisaarnaajat...

R.

NEW YORKIN SUOM. NAISTEN
OSUUSKOTI
JA PAIKANVALITYS-TOIMISTO
241 Lenox Ave. & 122 St.
Telefoni: 813 Morning side